

skladnic, se izplačujejo — v kolikor niso določeni zato specialni krediti — iz proračunskih kreditov odobrenih za skupne prejemke dnevnicaarjev.

Potni in selilni stroški.

Čl. 67. Drž. uslužbenci nimajo pravice do povrnitve potnih in selilnih stroškov:

Zbor širjega sosveta poverjenišva UJU v Celju.

(Konec.)

Tajnikovo poročilo.

Za tem je podal tov. Kmet svoje poročilo in uvodoma omenil, da je bil sklep prejšnje seje širjega sosveta glede članarine sporocen izvršnemu odboru UJU v Beogradu. Nadalje omenja, da so se konstituirali posamezni odseki, ki so bili sestavljeni v pomoč poverjeništvu za izvršitev sklepov skupščine v Kranju. Nato prečita poročilo. (Poročilo o delovanju odsekov objavi mo posebe).

K poročilu odseka za kontraktualce se oglašajo tovariši Tončič, ki slika žalostne razmere nekaterih učiteljev, ki so prišli iz Istre in so nastavljeni na Hrvaškem kot dnevničarji in ves čas počitnic ne prejema nikake plače.

Tov. Milojevič povdarja, da je zagrebško poverjenišvo UJU ukrenilo vse, da se tem revežem odpomore, ker v drugih oblastih ni veljavna naredba z dne 28. aprila 1927, ki velja za ljubljansko in mariborsko oblast, na podlagi katere se kontraktualnim učiteljem priznajo vsa službena leta.

Šolsko upravni odsek v Mariboru.

Na predlog »Celjskega učiteljskega društva« se sklene ustanoviti tudi v Mariboru šolsko upravni odsek. V to svrhu se skliče anketa upraviteljev mariborske oblasti za 6. januarja 1928.

Članarina za izvršni odbor UJU.

Ker je stavil tov. Šijanec vprašanje, koliko znaša sedaj članarina za izvršni odbor UJU, 10 ali 15 Din, je bil naprošen predsednik UJU tov. Petrovič, da poda svoje mnenje glede povišanja članarine. Povdarja, da mu je sicer težko govoriti o tej stvari, vendar pojasni, da je centrala UJU navezana edino na članarino in ker potrebuje denar, je morala seči po edinem sredstvu, t. j. zvišanju članarine. Brez sredstev pa centrala UJU ne more obstojati.

Tov. Šestan izjavlja, da ljubljansko poverjenišvo ni v principu proti povišanju članarine, vendar je to sedaj neizvedljivo, ker so posamezna društva že sprejela svoje proračune. Nato pa izreče kratko kritiko izdatkov središnjega odbora UJU.

Zatem se razvije kratka debata o proračunu središnjega odbora UJU, ki je bil predložen skupščini v Skoplju. V debato so posegli tov. Musek, Petrovič, Milojevič, Dimnik in Hren.

Po končani debati je bil sprejet predlog, da se predloži vprašanje povišanja članarine pokrajinski skupščini.

Podpora pevskemu zboru.

Razpravljalo se je nato še o obveznosti članarine za »Pevski zbor učiteljskega UJU« in o obrambnem skladu. Govorili so o tej zadevi tov. Hudales, Macarol, Mavrič, Kopriva, Požar, Mencin in Skulj.

Pravila UJU.

Tov. Skala poda poročilo nanašajoče se na projekt pravil, ki so ga vsa društva že prejela odtisnjenega v posebni brošuri. Iznešene so bile glavne točke, napram katerim je zavzel širji svet svoje stališče. Tov. Skala je obljubil izdelati celoten predlog za glavno skupščino, v katerega vnesse vse naše zahteve. Posamezna društva pa naj o pravih razpravljajo na svojih zborovanjih. Pri vsakem društvu naj se

a) ko se premeste kazensko ali po prošnji: premeščenje po razpisu se smatra v tem slučaju kot premeščenje po prošnji;

b) v slučaju če se premeste v mejah občine, kjer so nastavljeni (v službi);

c) v slučaju novega sprejema, ko uslužbenec stopa prvič v drž. službo.

izvoli referenta, ki stvar v celoti predela in nato poda svoje mnenje pri društvenem zborovanju. Da ne bi bilo pozneje nepotrebnih kritike, naj društva stvar sedaj temeljito predelajo.

Radi pozne ure sta bili odstavljene z dnevnega reda točki o tisku in o samoizobrazbi.

Samostojni predlogi učiteljskih društev.

Zatem prečita tovariš tajnik predloge posameznih učiteljskih društev. Kamniško učiteljsko društvo predlaga, naj bi pošiljala na skupščino svojega delegata učiteljska okrožja in ne posamezna društva. — Ker se je pri razpravi o pravih določilo, na koliko članov pride delegat za državno skupščino, odpade ta predlog.

Predlog laškega učiteljskega društva pride v razpravo na prihodnji seji širjega sosveta.

Predlog novomeškega učiteljskega društva, naj sklene širji svet, ali je obvezno plačevanje članarine za pevski zbor, je brez predmeta, ker, kar je že delegacija sklenila, ne more ponovno sklepati širji svet, kot nižja instanca. — Glede drugega predloga istega društva, da naj pošlje poverjenišvo svoje predloge najprej društvom v pretres in ko se ta izjavijo za, so šele za društva obvezni, se sklene vprašati društvo, kakšne predloge in fermane ima tu v mislih.

Belokranjsko učiteljsko društvo predlaga, naj bi pevski zbor predlagal račune poverjeništvu UJU in istemu tudi oddal eventualni čisti dobiček. Predlog je brez predmeta, ker pevski zbor nima nikakega dobička, račune pa pregleduje glavni blagajnik pov. UJU.

Sklepi učiteljskega društva za celjski okraj, ki so že bili objavljeni v »Učiteljskem Tovaršu«, se bodo, v kolikor še niso izvršeni, upoštevali.

Predlog ormoškega učiteljskega društva, naj bi se skušalo potom Središnjega odbora spraviti v uradniški zakon odredbo, da bi se dobivale doklade za onemogle starše in neposredne brate in sestre. Predlog se sprejme in se ga vpošlje Središnjemu odboru UJU v nadaljnje postopanje.

Dolnjelendavsko učiteljsko društvo predlaga, naj bi plačevali šolnino le oni učenci, ki bi po krivdi staršev oziroma oskrbnikov imeli slabe uspehe. Predloga se ne vzame v razpravo, ker je UJU principijelno proti vsaki šolnini, ker je to proti ustavi.

Učiteljstvo UJU za našo univerzo.

Končno je bil sprejet še sledeč protest: Predstavniki slovenskega učiteljstva, včlanjeni v UJU — poverjeništvu Ljubljana, zbrani na seji širjega sosveta v Celju dne 27. decembra 1927 so sprejeli soglasno sledečo resolucijo:

Zahtevamo najodločnejše, da se črta čl. 44. načrta novega finančnega zakona, ki predvideva okrnitev po dolgih letih težko priborjene slovenske univerze, simbola našega narodnega osvobodjenja.

Pozivamo narodno skupščino, posebno vse slovenske poslance, da zastavijo vse svoje sile v boju za odklonitev navedenega člena.

Ker je bil s tem dnevi red izrpan, zaključil tov. poverjenik ob 18. uri sejo.

V. M.

Anketa učiteljev kmetijsko-nadaljevalnih šol ljubljanske oblasti

(dne 19. novembra 1927.)

Ustanavljanje in vzdrževanje.

Tov. Mencin opisuje, kako se je ustanavljala nadaljevalna šola na Grahovem in kako so si zamišljali stvar pri sreskem poglavarju. Vtis je dobil, da nam hočejo okrajne ekonomije postaviti kot nekatere nadzornike. Neizvedljivo je v oddaljenih krajih sistem strokovnega pouka po strokovnjakih, ki bivajo na sedežu sreskega poglavarja in to že radi potnih stroškov.

Tov. Kmet (Ribnica) izjava, da mu je sodelovanje strokovnjakov na njegovih šolah dobrodošlo, ker od učiteljev ne moremo zahtevati da bi bili v vseh predmetih podkovani. Mnogo je odvisno od osebe okr. ekonoma, pri katerih ne odločuje toliko šolska izobrazba, kot ljubezen in navdušenje za stvar.

Tov. Vider je proti temu, da se strokovnjaki umešavajo v zadevo. Šest ur ima še sam premalo in ne odstopi nikomur nobene ure. Pripoveduje, kako so pri ustanovitvi mislili, da bode njegova šola nekakša sreska kmetijsko-nadaljevalna šola, ki bi jo obiskovali fantje od blizu in daleč. Strokovni pouk bi prevzeli strokovnjaki na sedežu sreskega poglavarja. Iz tega načrta seve ni bilo nič, že iz razloga, ker bi vzdrževalni stroški radi potnine in višjega honorarja predavateljev strokovnjakov preveč narastli.

Tov. Pleničar je naziranja, da imej prvo in glavno besedo v nadlj. šoli učitelj,

Tov. Kmet (Ribnica) opozarja na potrebo, da se tam, kjer sodelujejo strokovnjaki, izdela na skupnem posvetoivanju načrt za vzajemno delo.

Tov. poverjenik Skulj povdarja, da hočemo vsi eno, strokovnjaki in mi in se moramo zato pri delu najti. Ustanavljajmo nadaljevalne šole povsod, kjerkoli so dani pogoji, ko smo pripravili ugodna tla, potem naj pridejo strokovnjaki in izpopolnijo naše delo. Radi jih bomo videli v sredi svoje mladine.

Referent tov. Mencin podčrtava misel, ki jo je izrazil tov. Kmet, da ne gledamo na ves problem s kakšnega tesnega stanovaškega stališča, s stališča našega stanovskega ugleda in koristi, ampak da nas sme voditi v smislu našega programa edino skrb za čim boljše izobrazbo našega kmetijskega ljudstva in v tem pravcu moramo sodelovati složno učitelji in strokovnjaki. Ne sme na noben način nastati med nami kako umetno nasprotstvo, drug drugega rabimo pri svojem delu med narodom. V kolikor je kmet, oddelek s svojimi navodili povzročil nesoglasja, ki so prišla dancs do izraza, se bo dala zadeva z intervencijo uravnati, ker imajo na kmet. oddelku razumevanje za naše težnje. Jasno pa je brez nadaljnega, da se da vse vprašanje nadaljevalnega šolstva velikopotezno rešiti le z našega programatičnega stališča, ki smo ga z idejne, vzgojne, didaktične in praktične strani vsestransko utemeljili. To ni za nas noben problem, to je za nas samoposebni umevna stvar, da bo na oni nadaljevalni šoli, ki si jo predstavljamo kot organski del podoželskega ljudskega šolstva, kot splošno ljudsko institucijo, najbolj oddaljenim in samotnim krajem najbolj potrebno, poučeval učitelj osnovne šole in nihče drugi, ker drugače v najštevilnejših slučajih biti ne more. Za nas je vsa zadeva prava nacionalna zadeva, zato je ne moremo reševati ne s tesnega stanovskega, pa tudi ne s tesnega strokovnjaškega vidika. Pred očmi imamo samo ono veliko nalogo, ki smo si jo kot ljudski učitelji postavili, ko smo organizacijo postavili na nov idejni temelj. Kdor gre na tej poti z nami, nam je dobrodošel.

Tov. poverjenik Skulj je glede vzdrževanja šole mnenja, da smemo računati tako dolgo, da se zadeva z zakonom ne reši, v prvi vrsti le na krajevne činitelje (občino, denarne zavode, okrajne odbore) in tu zopet odločuje predvsem osebnost učitelja. Odbor za nadaljevalno šolstvo pa si bo prizadeval, da se tudi to vprašanje, kolikor je pač mogoče, povoljno reši in da se doseže izdatna podpora od strani države in oblastne samouprave.

Tov. Pleničar je za to, da se v sedanjih razmerah ne odvijata dva letnika šole, ampak se naj raje sprejema učence vsako drugo leto.

Tov. Skulj priporoča voditeljem šol, da naj pritegnejo k sodelovanju mlajše tovariše, ki kažejo zanimanje za stvar.

Tov. Mencin opozarja na načelno stran vprašanja o vzdrževanju nadaljevalnih šol, ker še danes ne vemo, v čigavo kompetenco preide to šolstvo, ali ga bo vzdrževala država, ali samoupravne oblasti. Poverjenišvo se bo prizadevalo, da uveljavi naše zahteve, kadar se bo odločala usoda nadaljevalne šole. Krajevni činitelji pa trajno ne morejo vzdrževati sami nadaljevalne šole, ker h kmet. nadaljevalni šoli stopi kot potreba še gospodinjstva nadaljevalna šola.

Izobrazba učiteljstva.

Tov. Lovš je pravi, da pettedenski tečaj za izobrazbo učiteljev kmet. nadaljevalnih šol nikakor ne morejo zadostovati. Učitelj si mora z neprestano samoizobrazbo spopolnjevati svoje znanje. Navaja nekaj domače strokovne literature, ki pa po njegovem mnenju zdaleka ne zadostuje. Treba je seči po tuji literaturi. Vsak učitelj bi moral obvladati en tuj jezik z bogato književnostjo, ker brez tega prava izobrazba ni možna.

Tov. Vider je glede tečajev istega mnenja. Udeležil se je tečaja na Grmu le radi spričevala.

Tov. Jevnikar je mnenja, da so tečaji le izhod v sili. Treba je temeljitega nadaljnega študija. Zeli, da bi nekdo zbral in metodčno uredil učno tvarino za nadaljevalne šole.

Tov. Hočevar (Šmihel pri Novem mestu): Kjer so kot poljudni predavatelji znani in od ljudstva priljubljeni kmet. strokovnjaki, naj se jih povabi k sodelovanju, toda učitelj bodi glava te šole.

Tov. Fr. Mencin (Grahovo) ni proti temu, da pridejo tu pa tam strokovnjaki predavati tudi v oddaljene šole, le s potnimi stroški naj se ne obremenjuje proračun šole in honorar naj bo enak za vse učitelje.

Tov. Omerza poroča o ureditvi šole in pouku v Trbovljah. Šola se je ustanovila v okviru kmetijske podružnice. Sprejemajo se mladeniči od 14.—21. leta. Izjavlja se za sodelovanje strokovnjakov.

Tov. Primožič (Mekinje) je mnenja, da se kmetijsko-nadaljevalne šole ne bodo razvile, ako bodo pri ustanavljanju in pouku imeli glavno besedo strokovnjaki.

Tov. Lulik (Ribnica): Strokovnjaki naj pridejo s predavanji šole, ko je učitelj s praviim poukom položil temelj za sprejemanje strokovnega znanja.

Tov. Jevnikar: Nadaljevalna šola bo uspevala in se razvijala le, ako postane zadeva vsega učiteljstva. Strokovnjaki naj predavajo po potrebi izven rednih učnih ur. Pomagajo naj nam pa pri sestavi pomožnih knjig za pouk.

učitelje in učiteljice nadaljevalnih šol reorganizirajo v praktičnem pravcu. Pripoveduje, kako so taki tečaji drugod urejeni in stavi nekatere konkretne predloge, ki so bili sprejeti

Učne in pomožne knjige.

Radi pčlega časa ni bilo mogoče te teče temeljiteje predelati. Soglasje je vladalo v tem, da se z učnimi knjigami ne mudi in da spisovanje takih knjig ne more biti zadeva strokovnjakov, ampak samo izkušenih pedagogov/praktikov.

Nato so bile soglasno sprejete resolucije, ki jih je »Učit. Tovarš« že objavil.

Z apelom na vse udeležence da v učiteljskih društvih in krožkih propagirajo našo stvar, je poverjenik Skulj po peturnem razpravljanju zaključil anketo.

(Konec.)

Volno, bombaž za strojno pletenje in ročna dela dobite po najnižjih cenah pri PRELOGU, LJUBLJANA, Stari trg 12, Židovska 4

Splošne vesti.

IZJAVA.

Naj mi tovariši oprostijo, da spregovorim danes v osebni zadevi. Odločno sem bil vedno proti vsakemu polemiziranju z »Edinstvom«, ker sem prepričan, da stvarni argumenti ne odločujejo, dokler ne iztrgamo iz naših stanovskih vrst zadnjih ostančkov one dvojne morale, ki je bila prokletstvo našega stanu, one dvojne morale, po kateri je treba tovarišu iz nasprotnega tabora za vsako ceno ponizati in lastnega pristaša za vsako ceno ščititi, naj uganja kar hoče. Molčal sem zato dosledno na vse napade in izzivanja v »Edinstvu«, molčati hočem tudi na zadnji očitke »Edinstva«, da je bila na naši strani »netovariška gonja napram članu R. Knafliču«, molčati pa ne morem, naj me tovariši razumejo ali ne, na poročilo v zadnjem »Edinstvu«, da je pravni zastopnik Knafličev pred sodiščem na podlagi mojega celjskega referata ugotovil popolno skladnost mojega in Knafličevega načelnega pojmovanja v našem nacionalnem vprašanju. Ta ugotovitev je v popolnem nasprotju s tem, kar je »Edinstvo« prej o tej zadevi pisalo. Ali naj to smatram kot nekaj indirekten preklic ali popravek? Ta način ne bi bil možen. Ako sem spoznal, da sem trdil o kom nekaj neresničnega, bom kot mož to priznal in obžaloval. V resnici so mi s to ugotovitvijo storili slabo uslugo. Res je sicer, da je bil moj govor vsekakor nacionalen, ali v pojmovanju nacionalne misli je bil daleč proč od vsakega dogmatizma, formalizma in vsake nesposobnosti. V skladu s svojo nalogo, sem se trudil, da premostim nasprotstva v pojmovanju naše nacionalne misli s tem, da ji dam ono globino in širino, ki bi lahko vse zadovoljila. Bil je to poizkus z najresnejšim namenom, bil je pa tudi moj zadnji poizkus. Reševanje našega državnega nacionalnega vprašanja prepustim zanjeprijemnim, ki so patriotizem in nacionalizem vzeli v zakup. Svoj nacionalni idealizem bom zanjeprijemnim udeležil v boju za pravice slovenskega naroda. Če me kdo radi tega imenuje separatista ali karkoli, svobodno mu. Svobodno lahko vsakdo to mojo izjavo izrablja. Lepa prilika se torej nudi vsem onim, ki hočejo na ta način svoji stvari služiti.

Rudolf Mencin.

— Prosvetni program za našo državo. Komisija, ki naj izdela državni prosvetni program, je imela že drugo sejo pod predsedstvom ministrovega pomočnika Risto Jojića. Razpravno snov so razdelili na naslednje točke: 1. Katere šole so potrebne; medsebojni odnosi teh šol. 2. Enotni učni načrt in bodoči prosvetni program. 3. Ali naj bodo vse šole podrejene prosvetnemu ministru ali pa tudi drugim ministrom. 4. Nacionalna in splošna kultura naših šol. 5. Učni in vzgojni značaj naših šol. 6. Gmotno stanje šolstva. 7. Visoko šolstvo. Za čim temeljitejšo proučitev teh vprašanj se bo komisija razdelila na več sekcij.

— Otvoritev novih vzporednic in razredov: V Zgornji Šiški, srez Ljubljanske okolice se odpre otroški vrt. K otroškemu vrtcu v Šostanju se odpre vzporednica. Na osnovni šoli v Senčurju se odpre vzporednica. Onovna šola v Izlakah se razširi v trirazrednico.

— Raženj za tovarštvo. Dne 22. novembra 1927 je umrla v javni bolnici v Mariboru g. Judita Čeh, vdova po 1. dec. 1923. leta umrlem nadučitelju Čehu. Bolehala je nad dve leti. Njen delež je bila sama revščina in nadloga. Prijatelj je imela malo in njena poslednja volja je bila, da se naj o njeni smrti nikdo ne obvesti, češ: »Nikdo me ni poznal prej, čemu bi ob grobu pomislil mene in moje otroke«. Zapustila je 5 nepreskrbljenih otrok: 1. absolutna meščanska šola, ki obiskuje sedaj privatno šolo »Kovač« — strojepisje — v Mariboru, 2. učenca II. letnika Trgovske akademije v Mariboru, 3. Učenka IV. meščanske šole v Cankarjevi ulici v Mariboru, 4. Vajenca litografije v zadnjem učnem letu in 5. učenka II. razreda osnovne šole. Otroci so ostali brez očeta in brez matere; stanujejo v stari šoli. Ker je bila pokojnina pičila so trpeli pomikanje vsa leta po očetovi smrti. Ob leka gre k skrajnemu kraju. Živil nimajo. Domovinska občina Zrkovci pa pričakuje s strahom dan, ko bode morala prevzeti učiteljske sirote. Pokojnino bodo dobili približno 867 Din čez 4 mesece. Do sedaj so se zavzeli za žalostno usodo zapuščenih tovariš Anton Brumen, ki bo vzel najmlajšo za